

Г.К.АНДЕРСЕН

ДИКІ ЛЕБЕДІ

та інші казки

Г.К.АНДЕРСЕН

ДИКІ ЛЕБЕДІ

та інші казки

ХОРОБРИЙ
ОЛОВ'ЯНИЙ
СОЛДАТИК

Жили колись двадцять п'ять олов'яних солдатиків — двадцять п'ять рідних братів, бо народилися вони від однієї старої олов'яної ложки. Рушниці в руці, обличчя прямо, а мундири червоні з синім — дуже гарні! їх одержав хлопчик в день свого народження і одразу ж почав розставляти їх на столі.

Всі солдатика були подібні один до одного, лише двадцять п'ятий відрізнявся від своїх братів: у нього була тільки одна нога. Його виливали останнім, і олова на нього [35] не вистачило. Але і на своїй одній нозі він стояв рівно і твердо, як решта на своїх двох. І саме він один з усіх якраз і відзначився своїми пригодами.

На столі, де їх поставили, було багато інших іграшок, а найбільше впадав у око чудовий палац з паперу. Крізь маленькі вікна можна було заглянути всередину залу. Перед палацом стояли маленькі дерева. Вони оточували маленьке дзеркальце, що було ніби прозоре озеро. Там плавали лебеді і відбивалися в цьому озері. Усе виглядало дуже мило, але наймилішою за все була маленька дама, яка стояла на порозі відчинених дверей палацу. Вона теж була вирізана з паперу, спідничка її була з найтоншого батисту, а маленька вузька блакитна стьожка спускалася з плечей до пояса. Посередині стьожки сяяла позолочена троянда, така завбільшки, як усе личко дами. Маленька дама була балерина. Вона стояла на одній нозі, простягнувши руки вперед, а другу свою ногу підняла так високо, що олов'яний солдатик не міг її побачити і подумав, що у дами, як і в нього, тільки одна нога.

«От дружина для мене, — подумав він. — Але вона така знатна, вона живе в палаці, а я маю лише коробку, та й у тій нас аж двадцять п'ять. Це ж не місце для неї! Все-таки я повинен з нею познайомитися!»

І, розтягнувшись у всю довжину, він сховався за табакеркою, що стояла на столі. Звідти він міг спостерігати маленьку чарівну даму, що все стояла на одній нозі, не втрачаючи рівноваги.

Коли настав вечір, решта олов'яних солдатиків прибула в свою коробку, а люди в домі пішли спати. Ось тоді іграшки почали гратися в «гос-

ті», і в війну, і в бали. Олов'яні солдатика галасували в своїй коробці, бо їм теж хотілося взяти участь в іграх, але вони не могли зсунути кришки. Горіховий плигун перекидався, а грифель витанцьовував на дошці. Почався такий галас, що прокинулася канарка і теж почала цвірінкати, та все віршами. Тільки двоє не рушили з місця — це були олов'яний солдатик і балерина. Вона трималась рівно на пальчиках, розкинувши обидві руки. Він був теж непохитний на своїй [36] одній нозі, і його очі й на мить не відривалися від неї. Годинник пробив дванадцять — і раптом тррах! — з табакерки зстрибнула

покришка. Але там був зовсім не тютюн, ні, а маленький чорний гном, — це був такий фокус.

— Олов'яний солдатик! — промовив гном. — Не дивись на те, що тебе не стосується!

Але олов'яний солдатик удав, ніби нічого й не чує.

— Ну, добре ж, почекай до ранку! — сказав гном.

Коли настав ранок і повставали діти, олов'яного солдатика поставили Поло вікна. І чи то гном зробив, чи протяг, але раптом відчинилося вікно, і солдатик полетів униз головою з третього поверху.

Це був жахливий політ! Він летів ногою вгору і уткнувся шоломом та багнетом між каміння бруку.

Служниця і маленький хлопчик одразу побігли вниз шукати солдатика. Шукали, шукали і мало не наступили на нього, але все-таки не знайшли.

Якби солдатик закричав: «Я тут!» — вони б, напевне, його знайшли, але він був у мундирі і вважав, що йому не личить галасувати.

Раптом пішов дощ. Краплі падали все частіше, і, нарешті, почалася справжня злива.

Коли вона пройшла, прибігли два вуличні хлопчики. — Дивись! — закричав один. — Он лежить олов'яний солдатик. Давай пустимо його плавати в човнику.

Вони зробили з газети човника, посадили посередині солдатика, і він поплив униз рівчаком. Обидва хлопчики бігли поряд і плескали в долоні. О, рятуйте! Які хвилі билися в рівчаку, і яка була течія! Паперовий кораблик коливався, нахилився і кружляв так швидко, що олов'яний солдатик аж тремтів, але він лишався непохитним, ніякої зміни в обличчі, дивився прямо перед собою і тримав рушницю в руках. Раптом човник

спинився під довгим містком, — там було так темно, як колись у коробці. «Куди ж я потраплю? — думав солдатик. — От це все гном винний! Ох, коли б ще тут, у човнику, сиділа маленька дама, хай тоді було б і вдвічі темніше!» [37]

Раптом з'явився великий водяний пацюк, що жив під містком.

— А паспорт у тебе є? — спитав він. — Покажи паспорт!

Але олов'яний солдатик мовчав і тільки міцніше стискав рушницю. Човен понесло далі, а пацюк побіг за ним. Брр-р... як клацав він зу-

бами і кидався трісками та соломою!

— Тримайте його! Держіть його! Він не заплатив мита! Він не показав паспорта!

Але течія була щодалі все сильніше. Олов'яний солдатик помітив, що міст закінчується, і побачив світлий день, але тут почувся такий страшенний шум, який злякав би навіть найхоробрішу людину. Подумайте тільки! За містом рівчак спадав у великий канал. Це для солдатика було так страшно, як для нас кинутися у водопад.

Водопад був так близько, що човна уже ніщо не могло зупинити, його рвонуло. Бідний олов'яний солдатик тримався непохитно, як міг, ніхто

не сказав би, що він хоч оком кліпнув. Човен закрутився, наповнився водою по вінця і став тонути. Олов'яний солдатик стояв по шию у воді. Човен поринав усе глибше, більше й більше розлазився папір. От вода вже над головою солдатика. Він згадав у цю хвилину маленьку чарівну балерину, яку вже ніколи не побачить, і в вухах його дзвеніло:

Вперед спокійно, воїне!
Це ж смерть перед тобою!

І от папір розірвався надвоє, і олов'яний солдатик пішов на дно. Але в цю мить його проковтнула велика риба.

Ох, як темно було в риб'ячому животі! Там було ще темніше, ніж під містком у ривчаку, і до того ж дуже тісно. Але олов'яний солдатик лишився непохитним і рівно лежав з рушницею в руках.

Риба металася на всі боки, виробляла жахливі стрибки. Нарешті, вона зовсім затихла. І раптом ніби блискавка [38] майнула. Стало раптом світло, і хтось закричав голосно:

— Олов'яний солдатик!

Справа в тім, що рибу впіймали, понесли на базар, продали, звідти вона потрапила на кухню, тут куховарка розрізала її великим ножом, і схопила двома пальцями солдатика за спину, і понесла в кімнату. Всі хотіли побачити надзвичайного чоловічка, який зробив у риб'ячому животі таку мандрівку.

Але олов'яний солдатик не загордився. Його поставили на стіл. Ні, подумайте тільки, які чудеса трапляються на світі — олов'яний солдатик опинився в тій самій кімнаті, де був раніш; він бачив тих самих дітей, і ті самі іграшки стояли на столі і розкішний палац з чарівною маленькою балериною. Вона ще трималась на одній нозі, а другу відкинула високо в повітря. Вона також була непохитна. Це зворушило олов'яного солдатика, він мало не заплакав оловом, але це ж йому не личило.

Він тільки дивився на неї, та вона не вимовила ані слова.

Раптом один з хлопчиків схопив солдатика і ні з того ні з сього кинув його просто в палаючу піч; певне, це його підмовив гном з табакерки.

Солдатик стояв освічений яскравим полум'ям, і йому було дуже жарко, але чи було це від вогню, чи від кохання, він і сам не знав. Фарби на ньому зовсім злиняли, — чи від суму, чи під час мандрівки, теж ніхто не знав. Він дивився на маленьку балерину, вона на нього, і він чув, що тане, але все ще стояв непохитно, з рушницею на плечі. Раптом двері в кімнату розчинилися. Протяг підхопив балерину, і вона, як метелик, пурхнула в пічку, просто до олов'яного солдатика, запалала яскравим полум'ям — і її не стало. А олов'яний солдатик розтанув у грудочку, і коли робітниця другого дня вигрїбала золу, вона знайшла у пічці олов'яне серце. Від балерини залишилася тільки троянда, та й та почорніла, як вугілля.

